



АГЕНЦИЈА ЗА СУПЕРВИЗИЈА НА ОСИГУРУВАЊЕ

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ
ЗА СОСТОЈБАТА И ДВИЖЕЊАТА НА ОСИГУРИТЕЛНИОТ ПАЗАР ВО 2016 ГОДИНА

Скопје, 2017 година

Извештајот е изготвен во согласност со членот 158-о од Законот за супервизија на осигурување и за неговото изготвување Агенцијата за супервизија на осигурување користеше податоци од сопствената евиденција.

СОДРЖИНА

1. ВОВЕД	4
2. ЗАКОНСКА РАМКА.....	5
3. ПАЗАР НА ОСИГУРУВАЊЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА.....	7
3.1. ДРУШТВА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ	7
3.1.1. СОПСТВЕНИЧКА СТРУКТУРА.....	7
3.1.2. СТЕПЕН НА РАЗВИЕНОСТ	8
3.1.3. БРУТО ПОЛИСИРАНА ПРЕМИЈА	10
3.1.4. СТРУКТУРА НА УЧЕСТВО	14
3.1.5. БРУТО ИСПЛАТЕНИ ШТЕТИ	16
3.1.6. СРЕДСТВА И ИЗВОРИ НА СРЕДСТВА.....	17
3.1.7. ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ.....	20
3.1.8. СРЕДСТВА КОИ ГИ ПОКРИВААТ ТЕХНИЧКИТЕ РЕЗЕРВИ	20
3.1.9. АДЕКВАТНОСТ НА КАПИТАЛОТ НА ДРУШТВАТА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ.....	22
3.1.10. ФИНАНСИСКИ РЕЗУЛТАТ ОД РАБОТЕЊЕТО	23
3.1.11. ИНДИКАТОРИ ЗА ОСИГУРИТЕЛНИОТ СЕКТОР	24
3.2. ПОСРЕДУВАЊЕ ВО ОСИГУРУВАЊЕТО.....	26
3.2.1. ЗАСТАПУВАЊЕ ВО ОСИГУРУВАЊЕТО	26
3.2.2. ОСИГУРИТЕЛНО БРОКЕРСКИ РАБОТИ	28
3.3. НАЦИОНАЛНО БИРО ЗА ОСИГУРУВАЊЕ	30
3.3.1. ГАРАНТЕН ФОНД НА НБО	30
3.3.2. РЕФУНДИРАЊЕ НА ШТЕТИ ОД ГАРАНТНИОТ ФОНД.....	32

1. ВОВЕД

Агенцијата за супервизија на осигурување на Република Македонија (во понатамошниот текст „АСО“) е самостојно и независно регулаторно тело на пазарот на осигурување кое врши јавни овластувања, утврдени со Законот за супервизија на осигурувањето и Законот за задолжително осигурување во сообраќајот. АСО има за цел да придонесе за законито и ефикасно функционирање на пазарот на осигурување во земјава, за негов континуиран развој, за заштита на правата и интересите на осигурениците, како и за унапредување на финансиската стабилност на земјава.

На крајот на 2016 година на пазарот на осигурување во Република Македонија активно работат 15 друштва за осигурување, од кои 11 друштва вршат работи на неживотно осигурување, додека 4 осигурување на живот. Во текот на анализираниот период дадена е дозвола за работа на 3 осигурително брокерски друштво со што вкупниот број изнесува 33 осигурително брокерски друштва кои вршеа работи на посредување во осигурување. Бројот на друштвата за застапување е поголем за 1 ново друштво, со вкупен број од 14 друштва, а бројот на банките, кои вршеа застапување во осигурувањето, остана непроменет во однос на 2015 година, со вкупен број од 3 банки.

Во 2016 година е остварена бруто полисирана премија (во понатамошниот текст: „БПП“) во вкупен износ од 8,72 милијарди денари, што претставува пораст од 5,34% во однос на БПП остварена во 2015 година (2015: 8,28 милијарди денари). Во делот за неживотно осигурување е реализирана БПП во вредност од 7,43 милијарди денари (2015: 7,18 милијарди денари), односно раст од 3,5% во споредба со 2015 година. Кај осигурувањето на живот е остварена БПП во износ од 1,29 милијарди денари (2015: 1,10 милијарди денари), што претставува зголемување од 17,32% во однос на 2015 година.

Друштвата за осигурување на 31.12.2016 година располагаат со средства во износ од 18,48 милијарди денари, со што остваруваат пораст од 5,23% во однос на минатата година (2015: 17,56 милијарди денари). Вкупниот пресметан капитал на друштвата за осигурување забележува раст од 1,17% во споредба со 2015 година, односно на крајот на 2016 година изнесува 5,55 милијарди денари. Маргината на солвентност, пак, како главен индикатор за процена на стабилноста на осигурителниот сектор, изнесува 1,34 милијарди денари, со што капиталот на осигурителниот сектор е 4,1 пати над нивото на маргината на солвентност.

Во текот на 2016 година, осигурителниот сектор оствари добивка по оданочување во износ од 474,62 милиони денари. Притоа, во делот на неживотно осигурување беше прикажана добивка од 430,41 милиони денари, додека, пак, кај осигурувањето на живот добивката изнесува 54,21 милиони денари.

Во доменот на регулативата, во текот на 2016 година е донесена една измена и дополнување на Законот за супервизија на осигурување, а во доменот на подзаконската регулатива, донесени се и измени и дополнувања на 10 постојни подзаконски акта.

2. ЗАКОНСКА РАМКА

Законот за супервизија на осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 27/2002, 98/02, 79/07, 88/08, 67/10, 44/11, 112/11, 188/13, 30/14, 43/14, 112/14, 153/15, 92/15 и 23/16), Законот за задолжително осигурување во сообраќајот („Службен весник на Република Македонија“ бр. 88/05, 70/06, 81/08, 47/11, 135/11, 112/14 и 145/15) и Законот за доброволно здравствено осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 145/12 и 192/15) се основна законска рамка која ги регулира условите и начинот на вршење работи на осигурување и реосигурување, начинот и условите на вршење работи на посредување во осигурувањето и спроведувањето супервизија врз работењето на друштвата за осигурување, осигурително брокерските друштва и друштвата за застапување во осигурување.

Пошироката законска рамка ја претставуваат Законот за облигационите односи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 18/01, 4/02, 5/03, 84/08, 81/09, 161/09 и 123/13) во делот што се однесува на договорите за осигурување и Законот за трговските друштва („Службен весник на Република Македонија“ бр. 28/04, 84/05, 25/07, 87/08, 42/10, 48/10, 24/11, 166/12, 70/13, 119/13, 120/13, 187/13, 38/14, 41/14, 138/14, 88/15 и 192/15).

Законот за супервизија на осигурување ги вградува принципите и стандардите за осигурување на Меѓународната асоцијација на осигурителни супервизори (IAIS), како и директивите за осигурување на Европската Унија (ЕУ). Со Законот се регулирани основањето и работењето на друштвата за осигурување, управувањето со ризици, улогата на овластените актуари, водењето на деловните книги и извештаи, внатрешната и надворешната ревизија, застапувањето и посредувањето во осигурувањето, супервизијата на друштвата за осигурување, постапката за донесување решенија од страна на АСО, работата на осигурителните и реосигурителните пулови, соработката со надзорни органи и тела на ЕУ, како и казнените одредби.

Во 2016 година е донесен Закон за изменување и дополнување на Законот за супервизија на осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 23/16), со кој се врши усогласување со Законот за општата управна постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 124/15). Со измените и дополнувањата се дава правен основ на АСО да го пропише барањето за добивање согласност за стекнување квалификувано учество, како и постапката за прибавувањето на документи по службена должност од страна на АСО при издавање дозвола за вршење на работи на осигурување, на застапување во осигурувањето, односно дозвола за вршење на осигурително брокерски работи. Исто така, се воведуваат казнени одредби за непочитување на роковите и предвидените постапки за прибавување на документи.

Задолжителното осигурување во сообраќајот е регулирано со **Законот за задолжително осигурување во сообраќајот**, кој ги регулира договорите за задолжително осигурување, минималните суми на осигурување, роковите за пријавување и надомест на штети од страна на друштвата за осигурување, утврдување на правото на посредување (медијација), надлежностите на Гарантниот фонд, промена на начинот на утврдување на тарифите на премии преку функционирањето на Комисија за осигурување од автомобилска одговорност и казнените одредби за друштвата за осигурување и Националното

било за осигурување. Исто така, законот предвидува олеснување на прекуграничното давање осигурителни услуги преку воспоставување т.н. овластен претставник за штети и воспоставување Служба за надомест на штети, со тоа што овие активности ќе се актуализираат во моментот на стапување на Република Македонија во Европската Унија.

Со **Законот за доброволно здравствено осигурување** се дава законска можност и се отвора широко поле на дејствување на друштвата за осигурување за понуда на пакети на здравствени услуги кои веќе се опфатени со системот на задолжителното здравствено осигурување. Доброволното здравствено осигурување се уредува како дополнително и приватно. Дополнителното здравствено осигурување осигурува покривање на трошоците на име учество со лични средства при користење здравствени услуги од задолжителното здравствено осигурување (партиципација), во согласност со прописите од задолжителното здравствено осигурување и здравствена заштита. Приватното здравствено осигурување овозможува покривање на трошоците за користење на здравствените услуги за повисок стандард на здравствените услуги кои произлегуваат од задолжителното здравствено осигурување, трошоците за покривање на здравствените услуги користени во дополнителната дејност, како и за користење на здравствените услуги во здравствени установи надвор од мрежата на здравствени установи во која се врши здравствената дејност и во правните лица кои вршат изработка, издавање и сервисирање на ортопедски и други помагала.

3. ПАЗАР НА ОСИГУРУВАЊЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

3.1. ДРУШТВА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

Во текот на 2016 година на осигурителниот пазар функционираа 15 друштва за осигурување, од кои 4 друштва за осигурување работат на осигурување на живот, додека останатите 11 вршат работи на неживотно осигурување. Само едно друштво, покрај работите на неживотно осигурување, има дозвола да врши и работи на реосигурување. (Табела бр. 1).

Во 2016 година едно друштво за осигурување Инсиг- Македонија АД Скопје имаше индиректна промена на сопственоста, односно се изврши промена на сопственоста на постоечкиот единствен акционер на друштвото. Исто така, друштвото се преименува во: Друштво за осигурување ЕУРОСИГ АД Скопје.

Табела бр. 1: Регистар на друштвата за осигурување

Назив на друштво		Група на осигурување
1	АД за осигурување и реосигурување МАКЕДОНИЈА - Скопје Виена Иншуренс Груп	Неживотно осигурување и реосигурување
2	ТРИГЛАВ ОСИГУРУВАЊЕ АД Скопје	Неживотно осигурување
3	САВА ОСИГУРУВАЊЕ АД Скопје	
4	АД за осигурување ЕВРОИНС Скопје	
5	АД за осигурување ВИНЕР – Виена Иншуренс Груп Скопје	
6	АД за осигурување ЕУРОЛИНК Скопје	
7	Друштво за осигурување ЕУРОСИГ АД Скопје	
8	Друштво за осигурување УНИКА АД Скопје	
9	Национална групација за осигурување ОСИГУРИТЕЛНА ПОЛИСА АД Скопје	
10	Друштво за осигурување АЛБСИГ АД Скопје	
11	КРОАЦИЈА ОСИГУРУВАЊЕ АД - Друштво за неживотно осигурување	
12	КРОАЦИЈА ОСИГУРУВАЊЕ АД Друштво за осигурување на живот	Осигурување на живот
13	ГРАВЕ осигурување АД Скопје	
14	АД за осигурување ВИНЕР Лајф – Виена Иншуренс Груп Скопје	
15	Друштво за осигурување УНИКА Лајф АД Скопје	

Извор: АСО

Друштвата за осигурување на крајот на 2016 година вработуваат 1.933 работници што претставува пораст на ангажираната работна сила од 5,57% во однос на 2015 година (2015: 1.831) и сведочи за зголемената деловна активност на друштвата за осигурување.

3.1.1. Сопственичка структура

Друштвата за осигурување се во доминантна сопственост на странски правни лица од финансиски сектор (92,21%), кои се делумно или целосно присутни во 14 од вкупно 15 друштва за осигурување на пазарот (Табела бр. 2). Притоа, 11 друштва за осигурување се дел од осигурителни групации со

седиште во земји-членки на ЕУ, додека само едно друштво за осигурување е во целосна сопственост на домашни инвеститори.

Табела бр. 2: Сопственичка структура на друштвата за осигурување (проценти)

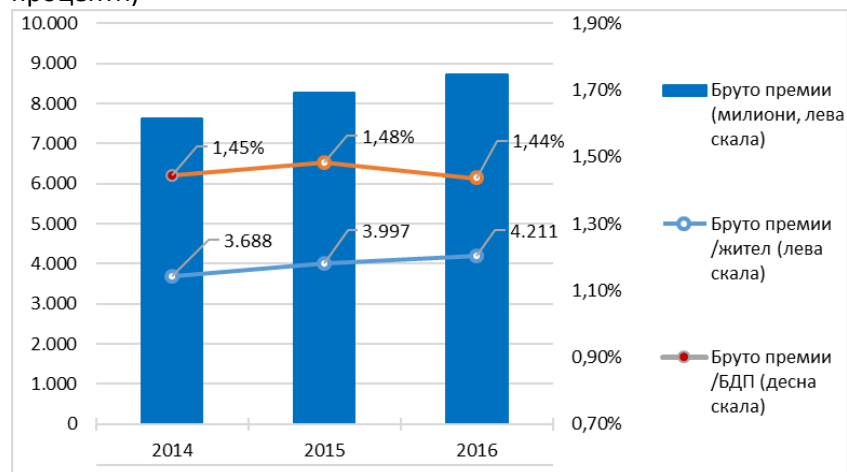
	2016	2015	2014
1. Странски акционери	92,21%	92,17%	92,25%
1.1. Физички лица	0,07%	0,08%	0,08%
1.2. Нефинансиски правни лица	0,00%	0,00%	0,01%
1.3. Финансиски институции	92,13%	92,09%	92,16%
2. Домашни акционери	7,75%	7,79%	7,70%
2.1. Физички лица	6,60%	6,61%	6,60%
2.2. Нефинансиски правни лица	0,76%	0,79%	0,79%
2.3. Финансиски институции	0,39%	0,39%	0,32%
3. Држава	0,04%	0,04%	0,04%
Вкупно	100,00%	100,00%	100,00%

Извор: АСО

3.1.2. Степен на развиеност

Основни показатели со кои се мери степенот на развиеноста на пазарот на осигурување се степенот на пенетрација и степенот на густина¹. Податоците за нивото на пенетрација на осигурувањето во 2016 година покажуваат дека вкупната БПП во земјава учествува со 1,44% во бруто домашниот производ (2015: 1,48%), додека степенот на густина изнесува 4.211 денар по жител, со што е постигнат пораст од 5,34% во однос на претходната година (Графикон бр. 1).

Графикон бр. 1: Показатели на развој на пазарот на осигурување (милиони денари; десна оска – проценти)



Извор: АСО, Државен завод за статистика и Министерство за финансии

Осигурителниот сектор во Македонија се карактеризира со ниска концентрација што е предуслов за функционална пазарна конкуренција. Херфиндал-индексот, пресметан преку БПП, во 2016 година

¹ Степенот на пенетрација се пресметува како однос на бруто полисираната премија и бруто домашниот производ, а степенот на густина како однос на бруто полисираната премија и бројот на жители во земјата.

изнесува 867,56 (2015: 887,61). Сличен резултат покажува мерењето на индексот преку средствата на друштвата за осигурување, на 848,13 во 2016 година (2015: 859,48)².

Анализирано по групи на осигурувања, повисока концентрација е присутна кај осигурувањето на живот, поради малиот број друштва во овој домен. Кај друштвата за осигурување на живот Херфиндал-индексот, мерен според БПП, изнесува 3.417,37 (2015: 3.650,92), додека пак, мерен според средствата на друштвата, е 3.348,99 (2015: 3.376,42).

Кај неживотното осигурување показателите покажуваат ниска концентрација со благ тренд на пораст, што покажува и мерењето преку Херфиндал-индексот (по БПП), кое во 2016 година изнесува 1.092,15 (2015: 1.094,88), а кај средствата изнесува 1.135,38 (2015: 1.145,62).

Показателот ЦР5³, измерен преку учеството во БПП, кај друштвата за неживотно осигурување, во 2016 бележи зголемување и изнесува 62,76% (2015: 62,49%).

Во продолжение следуваат табели каде се прикажани движењата на Херфиндал-индексот и показателот за концентрација на првите пет друштва за осигурување (ЦР5):

Табела бр. 3: Херфиндал- индекс и показател ЦР5 мерен според БПП

БПП	2016		2015		2014	
	Херфиндал	CR5	Херфиндал	CR5	Херфиндал	CR5
Цел сектор	867,56	53,47%	887,61	54,18%	877,88	53,47%
Неживот	1.092,15	62,76%	1.094,88	62,49%	1.059,51	60,51%
Живот	3.417,37	100,00%	3.650,92	100,00%	3.740,38	100,00%

Извор: АСО

Табела бр. 4: Херфиндал-индекс и показател ЦР5 мерен според средствата

Активa	2016		2015		2014	
	Херфиндал	CR5	Херфиндал	CR5	Херфиндал	CR5
Цел сектор	848,13	53,56%	859,48	54,18%	866,35	54,38%
Неживот	1.135,38	64,25%	1.145,62	66,03%	1.150,31	66,68%
Живот	3.348,99	100,00%	3.376,42	100,00%	3.237,96	100,00%

Извор: АСО

На крајот на 2016 година, во доменот на пазарната концентрација во делот на неживотното осигурување, 5 друштва за осигурување го преминуваат прагот на учество со над 10% во вкупната БПП. Притоа, на осигурителниот пазар во Македонија ниту едно друштво не го поминува прагот од над 20% учество на пазарот (Графикон бр. 2).

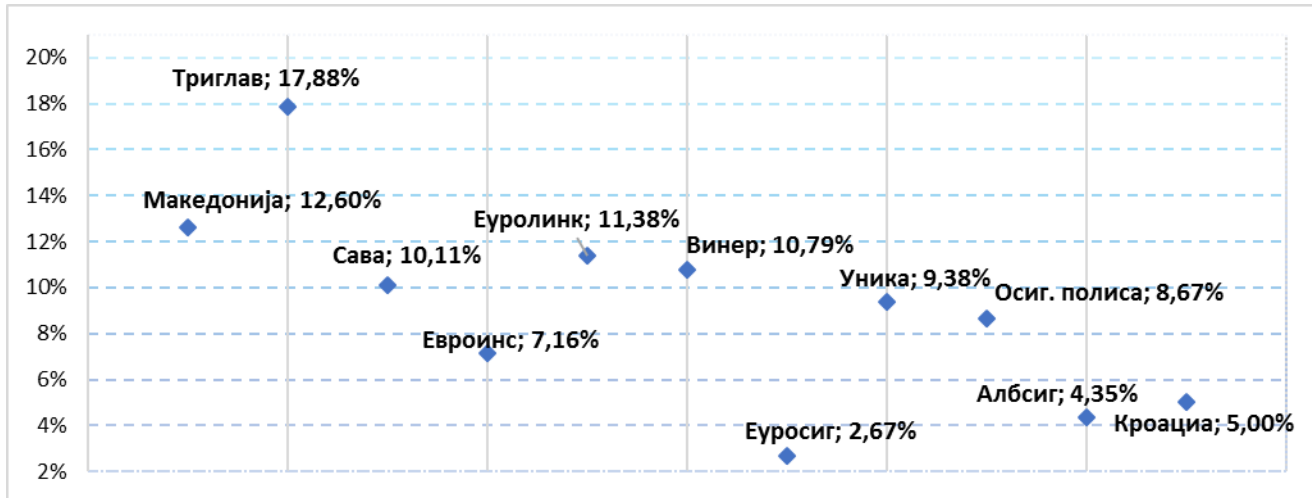
² Херфиндал- индексот се пресметува според формулата:

$$HI = \sum_{i=1}^n (S_i)^2$$

каде што S е учество на секое друштво за осигурување во вкупните средства (брuto полисирана премија) на осигурителниот сектор, а n е вкупниот број институции во соодветниот сегмент. Кога индексот се движи во интервал од 1.000 единици до 1.800 единици, нивото на концентрација на осигурителниот сектор се смета за прифатливо.

³ ЦР5 показателот претставува учество на првите 5 друштва за осигурување со најголемо учество во вкупната структура.

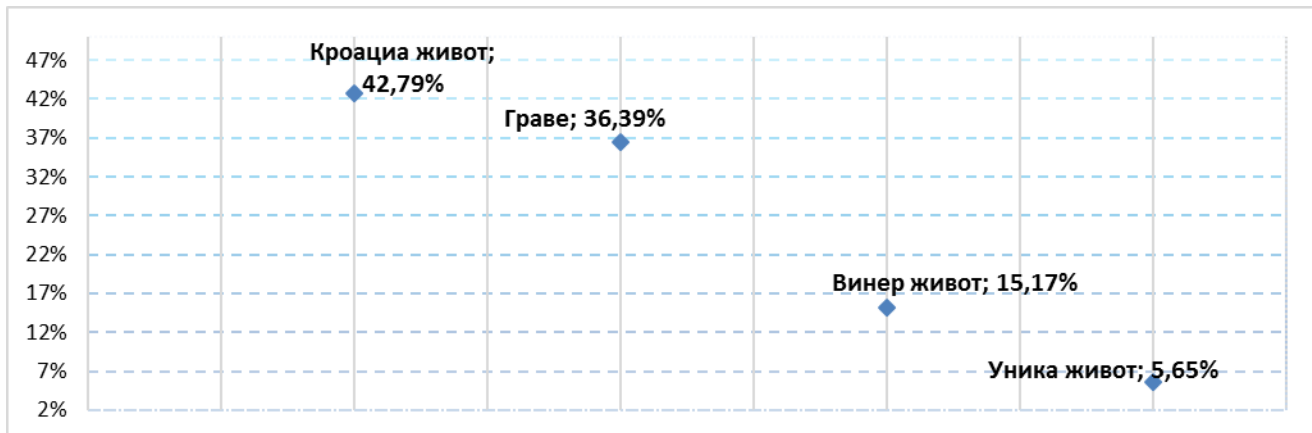
Графикон бр. 2: Пазарна концентрација според бруто полисираната премија во 2016 година, во групата на неживотно осигурување (проценти)



Извор: АСО

Во групата на осигурување на живот, доминантно учество имаат две друштва за осигурување, како резултат на краткото присуство на пазарот (од 2011 година) на останатите две друштва за осигурување на живот (Графикон бр. 3).

Графикон бр. 3: Пазарна концентрација според бруто полисираната премија во 2016 година, во групата на осигурување на живот (проценти)



Извор: АСО

3.1.3. Бруто полисирана премија

БПП во осигурувањето и реосигурувањето кај друштвата за неживотно осигурување ги вклучува сите износи на премија кои се договорени (полисирани) во тековниот пресметковен период, без разлика дали истите во целост или делумно се однесуваат на наредниот период, додека кај осигурувањето на живот вкупната полисирана премија ги вклучува сите премии платени до крајот на пресметковниот период.

Во 2016 година е остварена БПП во вкупен износ од 8,72 милијарди денари (Табела бр. 5), што претставува раст од 5,34% во однос на БПП остварена во 2015 година (2015: 8,28 милијарди денари).

Табела бр. 5: Бруто полисирана премија по класи на осигурување (илјади денари)

Класа на осигурување	Бруто полисирана премија (БПП)		Динамика	Учество во вкупната БПП	
	2016	2015		2016	2015
01. Осигурување од незгода	665.181	598.846	11,08%	7,63%	7,23%
02. Здравствено осигурување	45.217	6.369	609,95%	0,52%	0,08%
03. Осигурување на моторни возила- каско	758.473	692.927	9,46%	8,70%	8,37%
05. Осигурување на воздухоплови- каско	43.879	48.123	-8,82%	0,50%	0,58%
06. Осигурување на пловни објекти- каско	881	872	1,03%	0,01%	0,01%
07. Осигурување на стока во превоз- карго	74.118	70.094	5,74%	0,85%	0,85%
08. Осигурување на имот од пожар	486.475	510.188	-4,65%	5,58%	6,16%
09. Останати осигурувања на имоти	1.068.600	1.131.146	-5,53%	12,25%	13,66%
10. Автоодговорност	3.857.004	3.691.683	4,48%	44,22%	44,59%
11. Осигурување од одговорност од употреба на воздухоплови	6.778	6.730	0,71%	0,08%	0,08%
12. Осигурување од одговорност од употреба на пловни објекти	2.214	2.525	-12,32%	0,03%	0,03%
13. Останати осигурувања од одговорност	200.607	192.431	4,25%	2,30%	2,32%
15. Осигурување на гаранции	762	1.066	-28,52%	0,01%	0,01%
16. Осигурување од финансиски загуби	37.092	45.072	-17,71%	0,43%	0,54%
18. Осигурување на туристичка помош	182.669	180.648	1,12%	2,09%	2,18%
19. Осигурување на живот	1.234.211	1.093.280	12,89%	14,15%	13,20%
21. Осигурување на живот кога инвестициониот ризик е на товар на осигуреникот	57.459	7.711	645,16%	0,66%	0,09%
Вкупно	8.721.620	8.279.711	5,34%	100,00%	100,00%
Вкупно неживот	7.429.950	7.178.720	3,50%	85,19%	86,70%
Вкупно живот	1.291.670	1.100.991	17,32%	14,81%	13,30%

Извор: АСО

Позитивниот тренд е присутен во двата сегменти на осигурувањето, со тоа што во делот за неживотно осигурување е остварена БПП во износ од 7,43 милијарди денари (2015: 7,18 милијарди денари), или истата изнесува 85,19% од вкупната БПП на осигурителниот сектор, и претставува зголемување од 3,50% во споредба со 2015 година.

Во делот за осигурување на живот, што претставува 14,81% од вкупната БПП на осигурителниот сектор, е остварена БПП во износ од 1,29 милијарди денари (2015: 1,10 милијарди денари), што претставува раст од 17,32% во однос на 2015 година.

Поединечно, во споредба со 2015 година, пораст кај БПП е забележано кај 8 од 11 друштва за неживотно осигурување што работеа во 2016 година (Табела бр. 6).

Табела бр. 6: Бруто полисирана премија по друштва за неживотно осигурување (илјади денари)

БР.	Друштво за осигурување	Бруто полисирана премија (БПП)		Динамика	Учество во вкупната БПП	
		2016	2015		2016	2015
1	Триглав	1.328.135	1.294.418	2,60%	17,88%	18,03%
2	Македонија	936.352	923.428	1,40%	12,60%	12,86%
3	Еуролинк	845.595	881.744	-4,10%	11,38%	12,28%
4	Винер	801.485	683.537	17,26%	10,79%	9,52%
5	Сава	751.536	702.947	6,91%	10,11%	9,79%
6	Уника	696.985	680.379	2,44%	9,38%	9,48%
7	Осигурителна полиса	644.312	586.191	9,92%	8,67%	8,17%
8	Евроинс	532.279	541.416	-1,69%	7,16%	7,54%
9	Албсиг	323.538	357.716	-9,55%	4,35%	4,98%
10	Кроација неживот	371.423	329.874	12,60%	5,00%	4,60%
11	Еуросиг	198.310	197.070	0,63%	2,67%	2,75%
	Вкупно неживот	7.429.950	7.178.720	3,50%	100,00%	100,00%

Извор: АСО

Кај сите друштвата за осигурување на живот се забележува зголемување кај БПП. (Табела бр. 7).

Табела бр. 7: Бруто полисирана премија по друштва за осигурување на живот (илјади денари)

БР.	Друштво за осигурување	Бруто полисирана премија (БПП)		Динамика	Учество во вкупната БПП	
		2016	2015		2016	2015
1	Кроациа живот	552.767	484.428	14,11%	42,79%	44,00%
2	Граве	469.995	435.289	7,97%	36,39%	39,54%
3	Винер живот	195.917	122.107	60,45%	15,17%	11,09%
4	Уника живот	72.991	59.167	23,36%	5,65%	5,37%
	Вкупно живот	1.291.670	1.100.991	17,32%	100,00%	100,00%

Извор: АСО

Во текот на 2016 година не е остварена БПП за реосигурување, а во 2015 година беше остварена БПП за реосигурување во износ од 2,01 милиони денари.

Еден од најсоодветните показатели за обемот на извршените работи на друштвата за осигурување е анализата на обемот на извршените работи по различните класи на осигурување. На тој начин, преку податоците за БПП по класи на осигурување, дополнително е прикажана пазарната структура на сите друштва за осигурување во 2016 година (Табела бр. 8).

Табела бр. 8: Бруто полисирана премија за периодот 01.01.2016- 31.12.2016 (илјади денари)

Класа на осигурување	неживот											неживот
	Македонија	Триглав	Сава	Евроинс	Еуролинк	Винер	Еуросиг	Уника	Осиг. полиса	Албсиг	Кроација	Вкупно
01. Незгода	102.992	111.985	66.916	40.460	121.446	68.413	10.868	33.586	53.505	13.631	41.379	665.181
02. Здравствено	0	25.753	1.260	0	11.558	4.043	0	2.390	213	0	0	45.217
03. Каско моторни возила	81.713	216.831	107.882	46.630	81.599	61.171	4.380	39.091	70.836	11.465	36.875	758.473
04. Каско шински возила	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
05. Каско воздухоплови	0	0	0	0	5.699	38.180	0	0	0	0	0	43.879
06. Каско пловни објекти	0	366	182	61	202	34	0	32	4	0	0	881
07. Карго	24.445	18.584	3.250	9.361	2.532	5.982	0	8.356	364	0	1.244	74.118
08. Имот од пожар и др.опасн.	123.689	85.009	63.962	21.411	87.840	16.007	4.130	24.033	37.514	6.588	16.292	486.475
09. Имот останато	293.805	220.642	80.883	32.527	73.264	184.863	1.817	111.854	39.292	11.399	18.254	1.068.600
10. АО (вкупно)	251.899	551.046	383.381	355.000	378.596	393.077	172.187	442.033	413.224	271.778	244.783	3.857.004
11. Одговорност воздухоплови	0	0	0	0	2.014	4.555	0	0	209	0	0	6.778
12. Одговорност пловни објекти	132	305	766	53	263	154	0	67	393	0	81	2.214
13. Општа одговорност	35.747	42.900	9.782	12.683	52.010	12.040	485	17.315	12.253	2.664	2.728	200.607
14. Кредити	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15. Гаранции	56	103	48	175	0	10	0	0	370	0	0	762
16. Финансиски загуби	6.496	24.799	2.617	977	332	0	0	1.871	0	0	0	37.092
17. Правна заштита	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
18. Туристичка помош	15.378	29.812	30.607	12.941	28.240	12.956	4.443	16.357	16.135	6.013	9.787	182.669
Вкупно	936.352	1.328.135	751.536	532.279	845.595	801.485	198.310	696.985	644.312	323.538	371.423	7.429.950

Класа на осигурување	живот				Вкупно
	Кроација	Граве	Винер	Уника	
19. Живот	550.652	469.995	140.573	72.991	1.234.211
21. Осигурување на живот кога инвестициониот ризик е на товар на осигуреникот	2.115	0	55.344	0	57.459
Вкупно	552.767	469.995	195.917	72.991	1.291.670

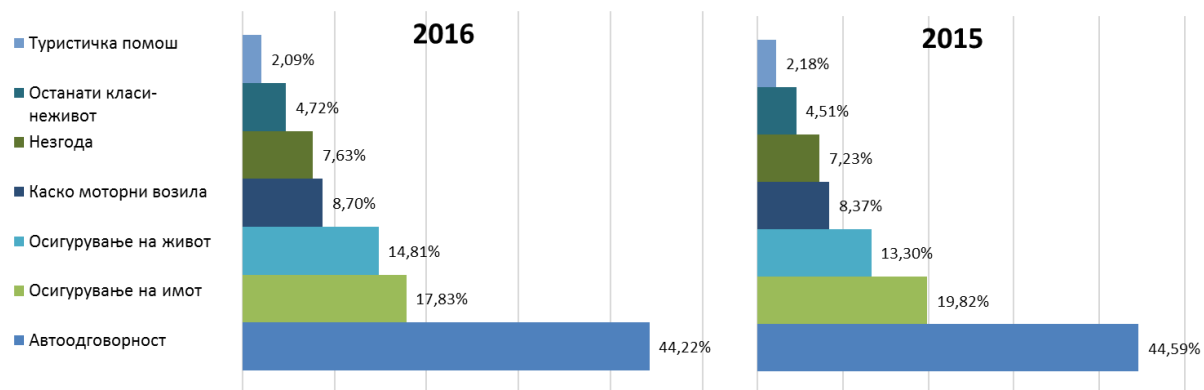
Вкупно:	8.721.620
----------------	------------------

Извор: АСО

3.1.4. Структура на учество

Во вкупната БПП најзначајно учество има осигурувањето кај моторните возила со 52,92% (2015: 52,96%), при што осигурувањето од автомобилска одговорност (АО) учествува со 44,22% (2015: 44,59%), а доброволното осигурување на моторни возила (каска) со 8,70% (2015: 8,37%). Потоа, следува осигурувањето на имот (од пожар, природни непогоди, кражби и други ризици) со 17,83% (2015: 19,82%), и осигурувањето од последици на несреќен случај (незгода) со учество од 7,63% (2015: 7,23%). Исто така, и осигурувањето на живот завзема значајно место со учество од 14,81% (2015: 13,30%). Структурата по класи, како и споредбата со 2015 година, е претставена на графиконот бр. 4.

Графикон бр. 4: Структура на бруто полисирана премија по класи на осигурување (проценти)



Извор: АСО

Пораст на БПП од 4,48% во однос на 2015 година е забележан во класата за осигурување од одговорност од употреба на моторни возила со вкупна премија во износ од 3,86 милијарди денари (2015: 3,69 милијарди денари), при едновременно зголемување на бројот на склучени договори од 5,71%. Кај каска осигурувањето на моторни возила, исто како и минатата година, по реализиран долгогодишен негативен тренд, се забележува раст од 9,46% со БПП 758,47 милиони денари (2015: 692,93 милиони денари), при истовремен мал пораст на бројот на склучени договори од 0,34%.

Осигурувањето на имот бележи пад од 5,26% со БПП 1,55 милијарди денари (2015: 1,64 милијарди денари), при истовремен пораст на бројот на склучени договори од 11,65% што е показател за изразената ценовна конкуренција помеѓу друштвата за осигурување, што доведува зголемениот број на продадени полиси да биде реализиран со пониски цени во однос на претходната година. Анализирајќи по групи, кај физичките лица растот од 13,77% на склучените договори е проследен со зголемување од 12,02% на БПП, додека пак кај правните лица порастот од 6,42% на склучените договори, е проследен со пад од 8,71% на БПП.

Во рамките на осигурување на имот, кај земјоделското осигурување се забележува намалување од 19,88% на бројот на склучени договори, но и пад од 3,38% на остварената БПП за земјоделско осигурување која изнесува 175,69 милиони денари (2015: БПП од 181,83 милиони денари). Притоа, кај индивидуалните земјоделци во сегментот на осигурување на посеви и плодови има пораст на БПП од 6,59%, додека кај правните земјоделски стопанства се забележува нагорен

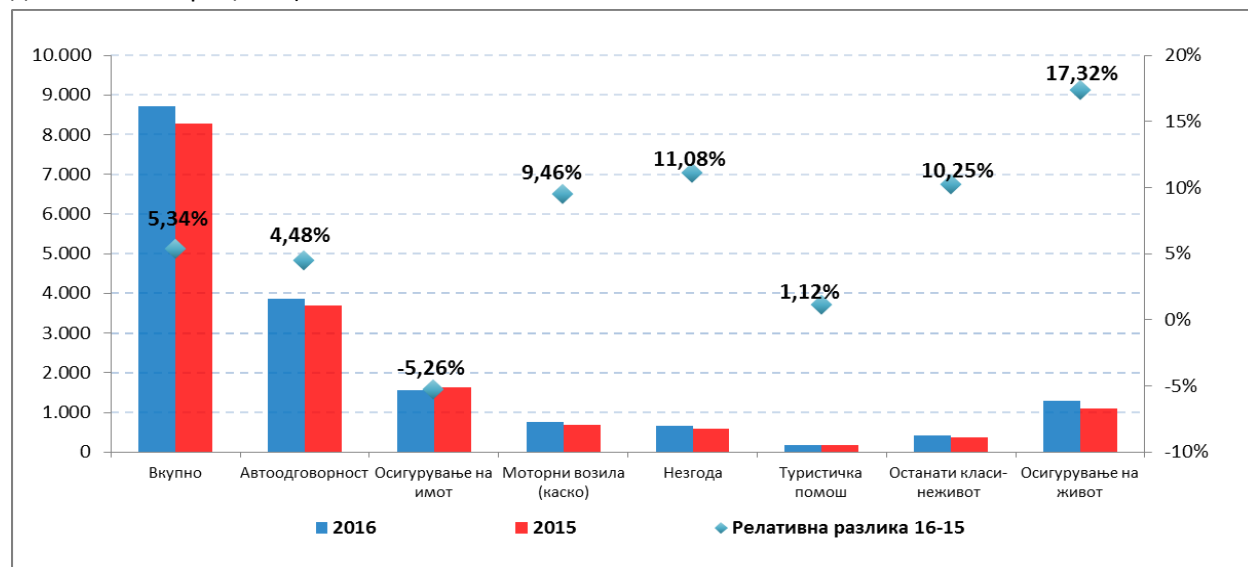
тренд на БПП од 20,86%. Вкупното намалување се должи на големиот пад на продадени договори за осигурување во делот на осигурување на добиток за 48,81% и при тоа реализирана е за 78,75% помала БПП во однос на 2015 година.

Во 2016 година, се забележува голем подем и во продажбата на здравственото осигурување. Здравственото осигурување е релативно нов осигурителен производ, со скромни почетоци во 2013 година, а со кој друштвата за осигурување сè поинтензивно се занимаваат. Во 2016 година беа склучени 1.256 договори за здравствено осигурување со вкупна БПП од 45,22 милиони денари, во споредба со 2015 година кога биле склучени само 368 договори со вкупна БПП од 6,37 милиони денари.

Посебно внимание заслужува порастот на БПП кај осигурувањето на живот од 17,32% во споредба со 2015 година. Најголемо учество во осигурувањето на живот завзема традиционалното осигурување на живот (мешаното осигурување) со учество од 73,82%, потоа следува осигурување на живот во случај на доживување со 8,27%, ризико осигурување со 5,56%, осигурувањето на живот кога инвестициониот ризик е на товар на осигуреникот со 4,45% и дополнителното осигурување на живот со 7,89%. Во 2016 година поголем замав забележува осигурувањето на живот кога инвестициониот ризик е на товар на осигуреникот, меѓународно познато како unit linked осигурување. Ова осигурување за прв пат се појави на домашниот пазар во 2015 година кога беа склучени 325 договори со вкупна БПП од 7,71 милиони денари, а веќе во 2016 година се забележува огромен пораст со склучени 1.466 договори со вкупна БПП од 57,46 милиони денари.

Во Графикон бр. 5 е прикажан трендот на БПП по позначајни класи на осигурување.

Графикон бр. 5: Тренд на бруто полисираната премија по класи на осигурување (милиони денари; десна оска – проценти)

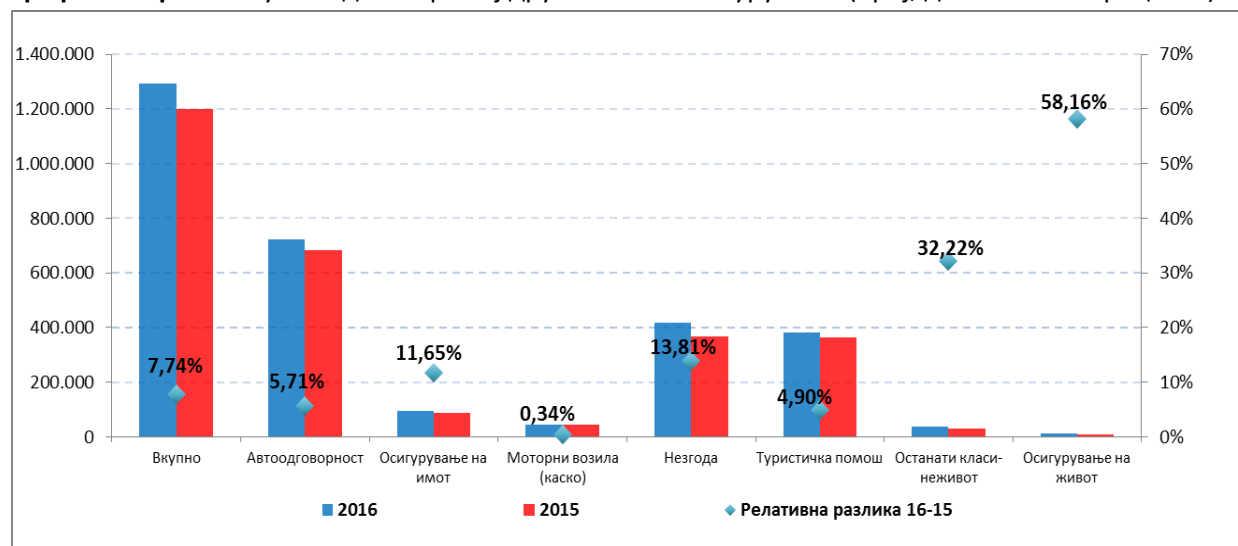


Извор: АСО

Во текот на 2016 година друштвата за осигурување склучиле 1.292.748 договори, при што се забележува пораст од 7,74% во однос на 2015 кога беа склучени 1.199.860 договори. Од вкупниот број на склучени договори, 1.279.015 полиси се во рамките на неживотно осигурување, што претставува пораст за 7,37% во однос на бројот на полисите во 2015 година, додека 13.733 се

полиси за осигурување на живот, односно зголемување од 58,16% во споредба со 2015 година (2015: 8.683 полиси). Промената на бројот на склучени договори по класи на осигурување е претставена на графиконот бр. 6.

Графикон бр. 6: Склучени договори кај друштвата за осигурување (број; десна оска – проценти)



Извор: АСО

3.1.5. Бруто исплатени штети

Друштвата за осигурување во 2016 година исплатиле бруто - износ на штети од 3,61 милијарди денари. Учесството на реосигурувањето во бруто исплатените штети изнесува 23,72%. Во споредба со 2015 година, бруто исплатените штети бележат пораст од 13,26% (2015: 3,18 милијарди денари). Минатата година беше исплатена најголемата поединечна штета во Република Македонија и тоа, во износ од 411 милиони денари во класата: осигурување на воздухоплови (каска). (Табела бр. 9).

Табела бр. 9: Исплатени штети по класи на осигурување (илјади денари)

Класи на осигурување	2016	2015	2014
Автоодговорност	1.625.090	1.542.769	1.438.603
Осигурување на имот	460.769	636.480	715.860
Осигурување на моторни возила (каска)	409.738	374.066	385.016
Осигурување од незгода	389.498	361.431	342.357
Осигурување на живот	207.465	127.626	102.862
Осигурување на туристичка помош	49.401	44.905	39.427
Останати осигурувања - неживот	463.952	96.601	29.829
Вкупно	3.605.913	3.183.878	3.053.954

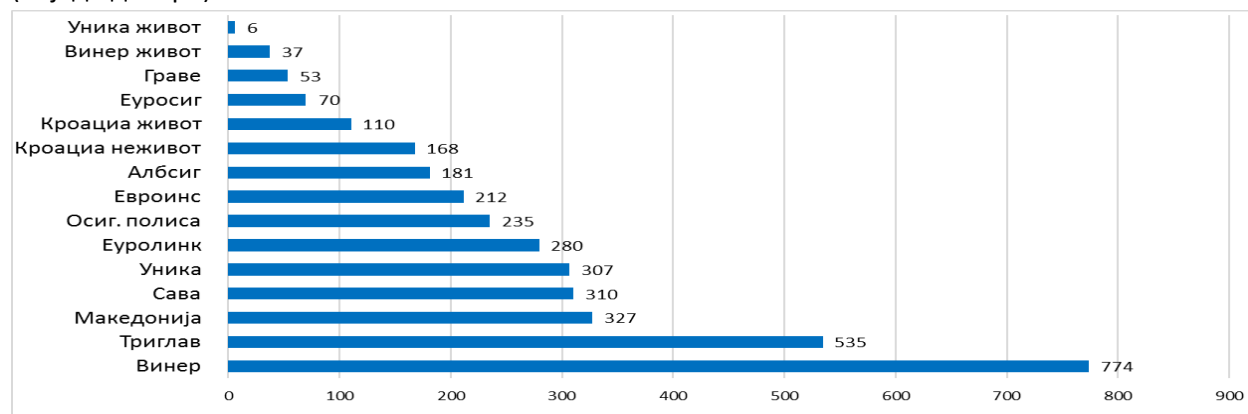
Извор: АСО

Во структурата на бруто исплатени штети, најголемо учество имаат штетите за автоодговорност со 45,07%, потоа следуваат исплатените штети за имотно осигурување со учество од 12,78%, штетите за каска осигурување на моторните возила со 11,36%, штетите за осигурување од незгода со 10,80% и 19,99% се исплатени штети во останатите класи на осигурување. Зголемување на исплатените штети во однос на 2015 година се забележува кај речиси сите класи на осигурување, со исклучок на осигурувањето на имот.

Во делот на осигурувањето на имот, значајно место зазема земјоделското осигурување со учество од 30,95% и со вкупно исплатени штети од 142,60 милиони денари.

На графиконот бр. 7 е прикажано поединечното учество на друштвата за осигурување во вкупниот износ на исплатени штети за 2016 година.

Графикон бр. 7: Учество на друштвата за осигурување во бруто исплатените штети во 2016 година (илјади денари)



Извор: АСО

3.1.6. Средства и извори на средства

3.1.6.1. Структура на средствата

Вредноста на средствата на друштвата за осигурување на 31.12.2016 година изнесува 18,48 милијарди денари и е поголема за 5,23% во однос на вкупните средства кај друштвата за осигурување во 2015 година. (Error! Reference source not found.).

Табела бр. 10: Структура на средствата на друштвата за осигурување (денари)

	31.12.2016	Учество	31.12.2015	Учество	Динамика 16/15
Нематеријални средства	46.641.484	0,25%	49.411.173	0,28%	-5,61%
Вложувања	13.612.298.584	73,66%	12.604.781.178	71,77%	7,99%
Дел за соосигурување и реосигурување во бруто техничките резерви	1.120.811.739	6,06%	1.480.820.985	8,43%	-24,31%
Финансиски вложувања кај кои осигуреникот го превзема инвестицискиот ризик (договори за осигурување)	13.975.095	0,08%	0	0,00%	0,00%
Одложени и тековни даночни средства	15.684.063	0,08%	12.645.996	0,07%	24,02%
Побарувања	2.446.432.361	13,24%	2.291.831.727	13,05%	6,75%
Останати средства	632.741.936	3,42%	584.084.207	3,33%	8,33%
Активни временски разграничувања	591.189.562	3,20%	538.009.927	3,06%	9,88%
Нетековни средства кои се чуваат за продажба и нетековно работење	290.060	0,00%	0	0,00%	0,00%
Вкупно средства	18.480.064.884	100,00%	17.561.585.192	100,00%	0

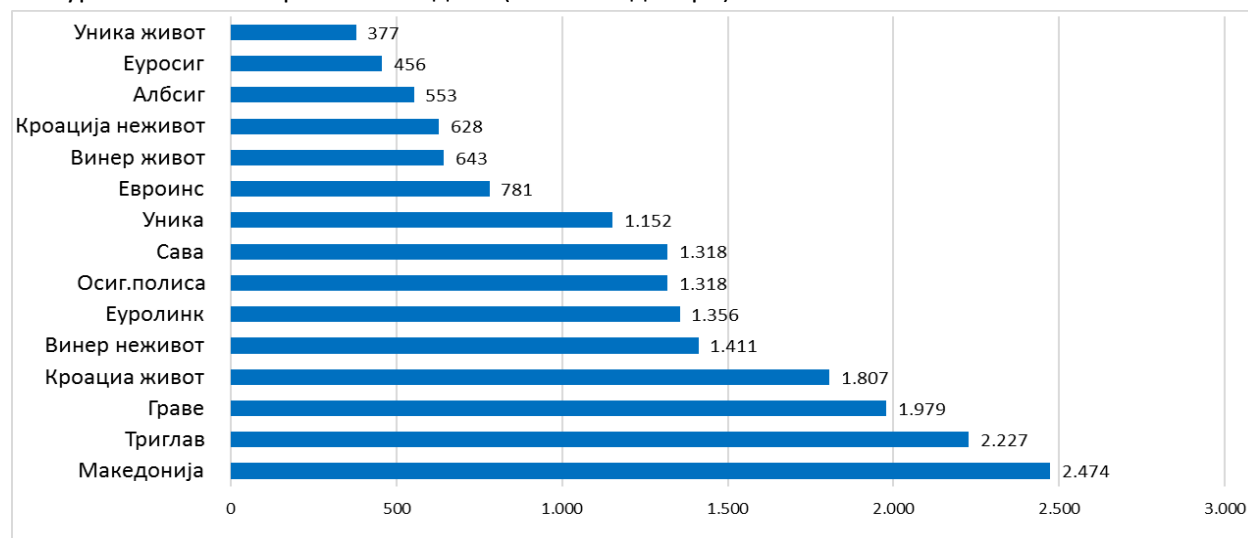
Извор: АСО

Најголемо учество од 73,66% во структурата на средствата на друштвата за осигурување имаат вложувањата (2015: 71,77%), и истите се зголемени за 7,99% во однос на вложените средства во 2015 година. Во рамки на вложувањата, најзначајно учество од 89,05% зазема категоријата останати финансиски вложувања и истата има раст од 9,85% во споредба со претходната година. Во оваа категорија влегуваат: депозити во банки, заеми и останати пласмани (36,25%), финансиски вложувања расположливи за продажба (34,35%), финансиски вложувања кои се чуваат до достасување (16,97%) и финансиски вложувања за тргување (1,47%). Следна позначајна категорија се вложувањата во земјиште, градежни објекти и останати материјални средства (9,48%) и притоа бележат пад од 5,97%, во однос на 2015 година. Исто така, дел од вложувањата се и финансиските вложувања во друштва во група - подружници, придружни друштва и заеднички контролирани ентитети, кои учествуваат со 1,47% во вкупните вложувања и истите бележат зголемување од 1,09%.

Следни по значење, со учество од 13,24% во структурата на средствата, се побарувањата (2015 година: 13,05%) и истите бележат зголемување од 6,75% во однос на побарувањата во 2015 година. Во рамки на побарувањата влегуваат, побарувања од непосредни работи на осигурување (каде се вклучени побарувања од осигуреници, побарувања од посредници и останати побарувања од непосредни работи на осигурување), побарувања од работи на соосигурување и реосигурување и останати побарувања. Најголемо учество од 75,69% во побарувањата, имаат побарувањата од непосредни работи на осигурување во износ од 1.852 милиони денари и бележат пораст од 2,57% во однос на 2015 година. Побарувањата од работите на соосигурување и реосигурување изнесуваат 86,87 милиони денари (3,55% од вкупните побарувања) и бележат пораст од 14,55% во споредба со 2015 година, како резултат на зголемување на побарувањата по основ на учество во надомест на штети од соосигурување и реосигурување. Останатите побарувања изнесуваат 507,93 милиони денари (20,76% од вкупните побарувања) и истите се зголемени за 23,66% во однос на 2015 година.

Доминантен дел на вкупните средства во осигурителниот сектор ги сочинуваат средствата на друштвата за неживотно осигурување, меѓутоа сè поприсутен е трендот на зголемување на учеството на средствата на друштвата за осигурување на живот, кое во 2016 изнесува 26,01% (2015: 22,33%) од вкупните средства на друштвата за осигурување. Структурата на учеството на друштвата за осигурување во вкупните средства на осигурителниот сектор е прикажана на Графикон бр. 8.

Графикон бр. 8: Структура на учество на друштвата за осигурување во вкупните средства на осигурителниот сектор во 2016 година (милиони денари)



Извор: АСО

3.1.6.2. Структура на извори на средства

Изворите на средства на друштвата за осигурување во 2016 година бележат пораст од 5,23% во однос на 2015 година (Табела бр. 11).

Табела бр. 11: Структура на извори на средства на друштвата за осигурување (денари)

	31.12.2016	Учество	31.12.2015	Учество	Динамика 16/15
Капитал и резерви	6.030.816.167	32,63%	5.803.887.820	33,05%	3,91%
Субординирани обврски	95.295.860	0,52%	76.993.375	0,44%	23,77%
Бруто технички резерви	10.665.461.946	57,71%	10.046.741.801	57,21%	6,16%
Останати резерви	61.415.648	0,33%	57.680.322	0,33%	6,48%
Одложени и тековни даночни обврски	33.871.769	0,18%	47.443.039	0,27%	-28,61%
Обврски кои произлегуваат од депозити на друштвата за осигурување за реосигурување кај цеденти, по основ на реосигурување	851.531	0,00%	681.181	0,00%	25,01%
Обврски	1.293.835.231	7,00%	1.233.852.691	7,03%	4,86%
Пасивни временски разграничувања	298.516.732	1,62%	294.304.963	1,68%	1,43%
Вкупно извори на средства	18.480.064.884	100,00%	17.561.585.192	100,00%	5,23%

Извор: АСО

Најголемо учество од 57,71% во структурата на изворите на средства на друштвата за осигурување имаат бруто техничките резерви (2015: 57,21%) и истите имаат пораст од 6,16% во однос на претходната година.

Следна категорија со учество од 32,63% во структурата на изворите на средства се капиталот и резервите кои се зголемиле за 3,91%.

Обврските на друштвата за осигурување, кои во структурата на изворите учествуваат со 7,00% (2015: 7,03%) бележат зголемување од 4,86% во однос на претходната година. Во структурата на обврските, најголемо учество имаат обврските од непосредни работи на осигурување, потоа следуваат обврски од работи на реосигурување и соосигурување и останати обврски.

3.1.7. Технички резерви

Вкупниот износ на технички резерви на друштвата за осигурување што вршат работи на неживотно осигурување на крајот на 2016 година изнесува 7,15 милијарди денари, односно 1,61% намалување во споредба со претходната година, додека пак, вкупниот износ на технички резерви на друштвата за осигурување што вршат работи на осигурување во групата на живот изнесува 3,51 милијарди денари, што претставува пораст од 26,48% во однос на претходната година. Намалувањето на техничките резерви се должи пред сè на намалување на резервите за штети во класата осигурување на воздухоплови (каска), а како резултат на извршена исплата на пријавена штета во таа класа.

Во структурата на техничките резерви најголемо учество имаат резервите за штети и резервите за преносни премии, а кај друштвата за осигурување што вршат работи на осигурување во групата на живот после овие категории најзначајно место зазема математичката резерва (Табела бр. 12).

Табела бр. 12: Структура и промена на технички резерви (илјади денари)

Структура на технички резерви	Неживот			Живот			Вкупно		
	2016	2015	16/15	2016	2015	16/15	2016	2015	16/15
Резерви за штети	3.788.817	4.040.814	-6,24%	54.673	38.996	40,20%	3.843.490	4.079.810	-5,79%
Резерви за преносни премии	3.259.772	3.132.536	4,06%	33.661	30.422	10,65%	3.293.433	3.162.958	4,13%
Математичка резерва	0	0	0,00%	3.318.363	2.614.419	26,93%	3.318.363	2.614.419	26,93%
Резерви за бонуси и попусти	71.924	76.853	-6,41%	107.691	94.695	13,72%	179.615	171.548	4,70%
Други технички резерви	30.509	17.998	69,51%	0	0	0,00%	30.509	17.998	69,51%
Вкупно	7.151.022	7.268.201	-1,61%	3.514.388	2.778.532	26,48%	10.665.410	10.046.733	6,16%

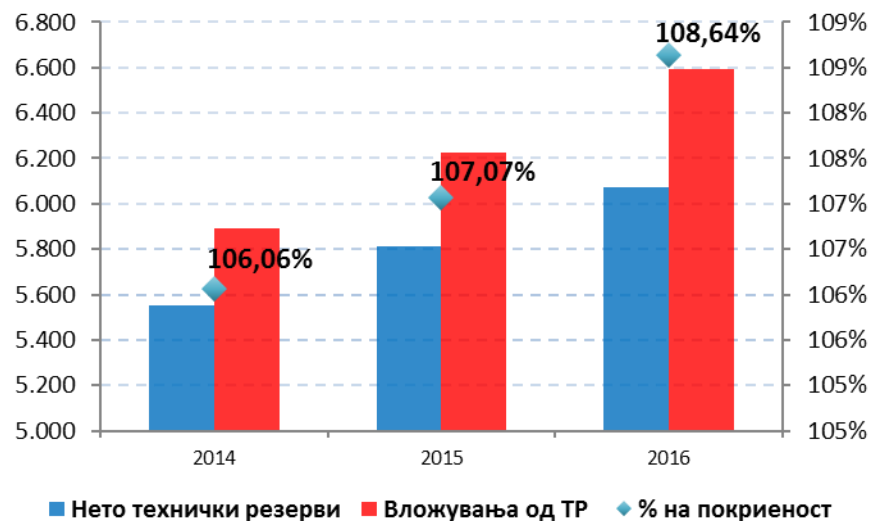
Извор: АСО

3.1.8. Средства кои ги покриваат техничките резерви

Средствата кои ги покриваат техничките резерви се оние средства на друштвото за осигурување кои служат за покривање на идните обврски кои произлегуваат од договорите за осигурување, како и за покривање на можните загуби во однос на оние ризици поврзани со вршење работи на осигурување, за кои друштвото за осигурување е должно да издвои средства за покрите на нето технички резерви. Друштвото за осигурување е должно да вложува средства во висина барем еднаква на вредноста на техничките резерви - нето од реосигурување, во согласност со одредбите од Законот за супервизија на осигурување и во согласност со Правилникот за видови и карактеристики на средствата кои ги покриваат техничките резерви и средствата кои ја покриваат математичката резерва, како и детално пласирање и ограничување на тие вложувања и нивно вреднување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 64/11 и 127/14).

Вложувањата на средствата кои ги покриваат техничките резерви кај друштвата за неживотно осигурување, на крајот на 2016 година изнесуваа 6,59 милијарди денари и покриваа 108,64% (2015: 107,07%) од вкупните нето технички резерви (Графикон бр. 9).

Графикон бр. 9: Покриеност на нето техничките резерви кај друштвата за неживотно осигурување (милиони денари; десна оска – проценти)



Извор: АСО

Средствата кои ги покриваат техничките резерви кај друштвата за неживотно осигурување се пласирани во хартии од вредност издадени од Република Македонија (49,90%), депозити во банки (41,37%), удели во инвестициски фондови (5,12%), акции (1,43%) и во други финансиски инструменти (2,17%). Износите и структурата на вложувањата се прикажани во табелата бр. 13.

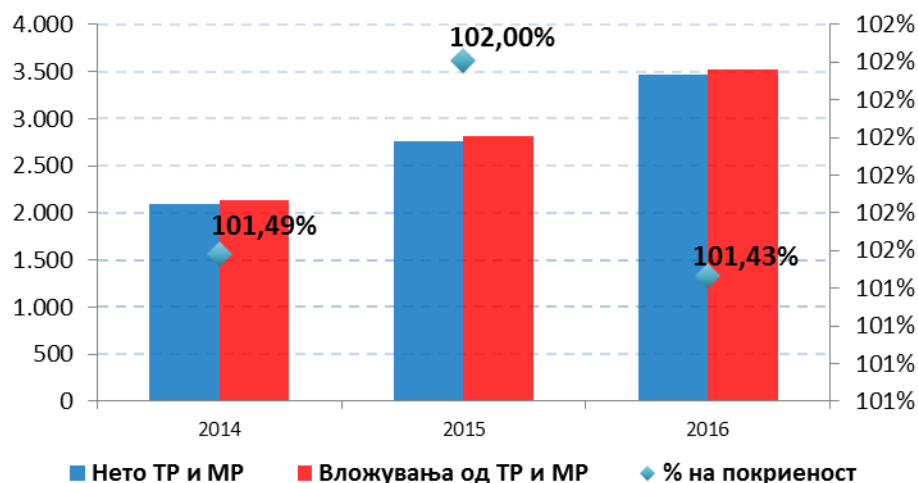
Табела бр. 13: Средства што ги покриваат техничките резерви кај друштвата за неживотно осигурување (илјади денари)

	2016	2015	2014
Банкарски сметки и депозити во банки	2.728.235	2.655.520	2.635.928
Државни хартии од вредност	3.290.802	3.077.459	2.864.870
Акции	94.264	59.940	56.947
Долгорочни ХВ издадени во ЕУ или ОЕЦД	143.229	144.255	64.923
Инвестициски фондови	337.949	285.679	199.987
Друго	0	0	68.171
Вкупно	6.594.479	6.222.852	5.890.826

Извор: АСО

Кај друштвата што работат осигурување на живот, вложувањата на средствата од техничките резерви и математичката резерва изнесуваа 3,52 милијарди денари и имаат покриеност на нето техничките резерви од 101,43% (2015: 102,00%) (Графикон бр. 10).

Графикон бр. 10: Покриеност на нето техничките резерви кај друштвата за осигурување на живот (милиони денари; десна оска – проценти)



Извор: АСО

Друштвата за осигурување на живот најголем дел од средствата што ја покриваат математичката резерва ги пласираат во државни хартии од вредност издадени од Република Македонија (76,78%), депозити во банки (21,50%), инвестициски фондови (0,83%) и во други финансиски инструменти (0,90%) (Табела бр. 14).

Табела бр. 14: Средствата што ги покриваат техничките резерви и математичката резерва кај друштвата за осигурување на живот (илјади денари)

	2016	2015	2014
Банкарски сметки и депозити во банки	757.251	616.521	486.472
Државни хартии од вредност	2.704.579	2.124.977	1.637.708
Акции	0	0	0
Долгорочни ХВ издадени во ЕУ или ОЕЦД	0	0	0
Инвестициски фондови	29.067	50.308	0
Друго	31.624	17.349	4.482
Вкупно	3.522.522	2.809.155	2.128.663

Извор: АСО

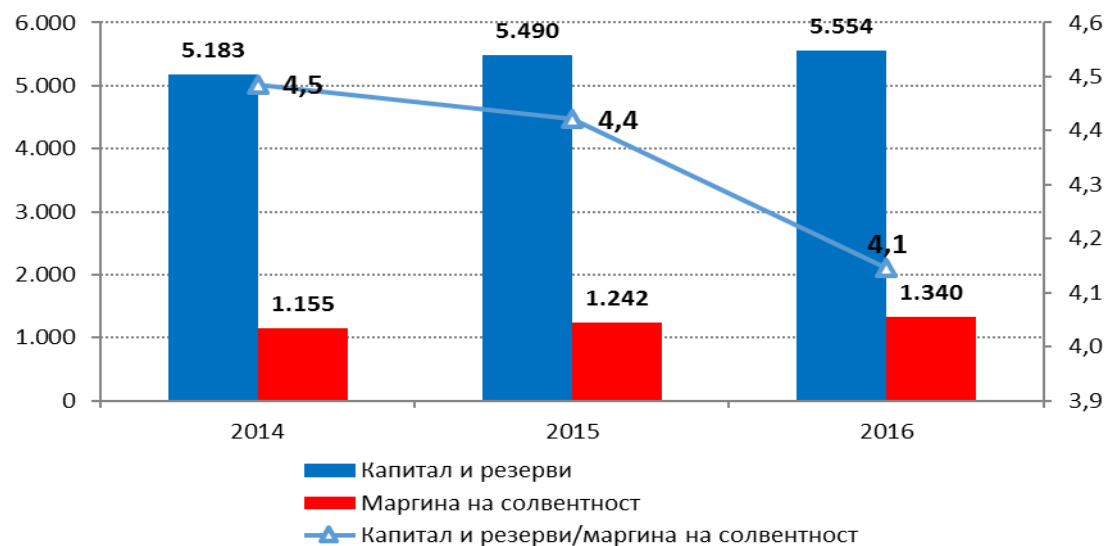
3.1.9. Адекватност на капиталот на друштвата за осигурување

Во согласност со членовите 75 и 76 од Законот за супервизија на осигурувањето, друштвата за осигурување треба да ја одржуваат вредноста на капиталот најмалку во висина на потребното ниво на маргината на солвентност. Според доставените податоци до АСО, на крајот на 2016 година, вкупно пресметаниот капитал на друштвата за осигурување⁴ изнесува 5,55 милијарди денари, што претставува пораст од 1,17% во однос на 2015 година. Анализирани по групи на осигурување, капиталот на друштвата за неживотно осигурување изнесува 4,56 милијарди денари, а на друштвата за осигурување на живот 989 милиони денари.

⁴ Правилник за видовите и описот на ставки што ќе се земат предвид при пресметка на капиталот на друштвото за осигурување и/или реосигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 5/2011 и 64/2011“)

Маргината на солвентност, како главен индикатор за процена на стабилноста на осигурителниот сектор, изнесува 1,34 милијарди денари (кај неживотното осигурување 1,12 милијарди денари, а кај осигурувањето на живот 223 милиони денари), со што капиталот на осигурителниот сектор е 4,1 пати над нивото на маргината на солвентност. Движењето на капиталот и потребната маргина на солвентност кај друштвата за осигурување се прикажани на графиконот бр. 11.

Графикон бр. 11: Движење на капиталот и маргината на солвентност кај друштвата за осигурување (милиони денари)



Извор: АСО

3.1.10. Финансиски резултат од работењето

Во текот на 2016 година, осигурителниот сектор оствари добивка по оданочување во износ од 474,62 милиони денари. Кај друштвата за неживотно осигурување, 8 друштва остварија добивка во износ од 459,46 милиони денари, додека 3 друштва остварија загуба во износ од 39,05 милиони денари. Кај друштвата за осигурување на живот, друштвата остварија добивка во износ од 54,21 милиони денари, и тоа 3 друштва остварија добивка од 65,90 милиони денари, а 1 друштво прикажа загуба во износ од 11,69 милиони денари.

Техничкиот резултат⁵ е на позитивно ниво од 38,69 милиони денари, што претставува подобрување во однос на претходните години кога друштвата за осигурување остваруваа негативен технички резултат. Анализирани по групи на осигурување, кај неживотното осигурување техничкиот резултат изнесува 130,90 милиони денари (2015: 124,95 милиони денари). Притоа, шест друштва за неживотно осигурување прикажаа негативен технички резултат, а останатите друштва имаа позитивен технички резултат. Додека, пак, техничкиот резултат кај осигурувањето на живот е негативен и изнесува 92,21 милиони денари (2015: -87,05 милиони денари). Кај друштвата за осигурување на живот сите четири друштва прикажа негативен технички резултат.

⁵ Техничкиот резултат претставува показател за успешност на друштвата за осигурување и истиот произлегува од вршење на нивната основна дејност – осигурување. Останатите приходи и расходи од нивното работење го претставуваат нетехничкиот резултат.

Во Табела бр. 15 е прикажано влијанието на техничкиот и нетехничкиот резултат во создавањето на финансискиот резултат кај осигурителниот сектор. За целите на анализата избрана е категоријата добивка од редовното работење пред оданочување (EBIT), за да се изолираат различните ефекти на влијанието на оданочувањето, со цел попрецизно утврдување на влијанието на техничкиот и нетехничкиот резултат во создавањето на крајниот финансиски резултат.

Табела бр. 15: Структура на финансискиот резултат – технички и нетехнички (денари)

		2016	2015	2014
1	Технички резултат – живот	-92.207.466	-87.055.075	-118.836.799
2	Технички резултат – неживот	130.898.722	124.954.496	108.547.884
3	Технички резултат – вкупно (3 = 1 + 2)	38.691.256	37.899.421	-10.288.915
4	Нетехнички резултат	521.603.136	562.498.616	415.517.635
5	Добивка/загуба од редовното работење пред оданочување (5 = 3 + 4)	560.294.392	600.398.038	405.228.720

Извор: АСО

3.1.11. Индикатори за осигурителниот сектор

Показателите во осигурителната дејност се користат за подобро следење на работата на друштвата за осигурување.

Коефициент на штети, пресметан како однос меѓу нето- настанати штети во периодот и нето заработена премија, изнесува 51,5% на ниво на осигурителниот сектор во 2016 година и бележи намалување во однос на 2015 година, кога изнесуваше 52,7%. Одделно, по групи на осигурување, овој коефициент кај неживотното осигурување во 2016 година изнесува 46,3% наспроти 48,5% во 2015 година, а кај осигурувањето на живот во 2016 година изнесува 77,3% наспроти 74,3% во 2015 година.

Коефициент на трошоци претставува однос меѓу нето- трошоците за спроведување на осигурување и нето заработената премија. Овој коефициент во 2016 година изнесува 54,5% и забележува намалување во споредба со претходната година кога изнесуваше 55,8%. Кај неживотното осигурување, коефициентот на трошоци во 2016 година изнесува 59,6% наспроти 59,8% во 2015 година, а кај осигурувањето на живот во 2016 година изнесува 29,3% наспроти 34,7% во 2015 година.

Комбиниран коефициент претставува збир од коефициент на штети и коефициент на трошоци. На ниво на индустрија овој коефициент изнесува 106,0% наспроти 108,5% во 2015 година. Одделно, по групи на осигурување, комбинираниот коефициент кај неживотното осигурување во 2016 година изнесува 105,9%, (2015: 108,4%), а кај осигурувањето на живот во 2016 година изнесува 106,6% (2015: 109,0%).

Стапка на принос на вложувања (ROI) се пресметува како однос на приходите намалени за трошоците на вложувањата и износот на вложувањата. Стапката на принос на вложувањата за 2016 година изнесува 3,9%, што укажува на раст во споредба со 2015 година кога била 3,1%.

Коефициент на задолженост се пресметува како однос на вкупните обврски и вкупните средства. Овој коефициент покажува колку од средствата се финансирани од обврските (технички резерви и останати обврски), без да се вклучат капиталот и законските резерви. Во 2016 година овој

коэффициент изнесува 67,4% , што претставува благ пораст во однос на 2015 година кога изнесувал 66,9%.

Стапка на принос на средствата (ROA) се пресметува како однос на нето-добивка и вкупни средства. На ниво на индустрија овој коефициент изнесува 2,57% што значи намалување во однос на претходната година кога изнесувал 2,92%. Одделно, по групи на осигурување, стапката на принос на средствата кај неживотното осигурување во 2016 година изнесува 3,07% наспроти 3,44% во 2015 година, а кај осигурувањето на живот во 2016 изнесува 1,13%, што е незначителна промена во однос на претходната година кога бил 1,11% во 2015.

Стапка на принос на капиталот (ROE) се пресметува како однос на нето-добивка и категоријата капитал и резерви. На ниво на индустрија овој коефициент изнесува 7,87% наспроти 8,84% во 2015 година. Одделно, по групи на осигурување, стапката на принос на капиталот кај неживотното осигурување во 2016 година изнесува 8,46%, што е намалување во однос на претходната година кога била 9,84%, а кај осигурувањето на живот во 2016 година изнесува 5,11%, што укажува на раст во споредба во 2015 година кога изнесувала 4,23%.

3.2. ПОСРЕДУВАЊЕ ВО ОСИГУРУВАЊЕТО

Улогата на посредувањето во продажбата има сè поголемо влијание во осигурителниот сектор. Во текот на 2016 година 45,69% од остварената БПП се реализирани преку директна продажба од страна на друштвата за осигурување, додека 54,31% (2015: 52,76%) се реализирани преку индиректни канали на посредување (Табела бр. 16).

Табела бр. 16: Структура на каналите за продажба на полиси според остварена БПП (илјади денари)

	2016	%	2015	%	2014	%
Директна продажба	3.985.000	45,69%	3.910.590	47,24%	3.451.376	45,23%
Осигурително брокерски друштва	2.228.717	25,55%	2.030.358	24,53%	1.804.366	23,65%
Друштва за застапување во осигурување	864.212	9,91%	768.199	9,28%	679.296	8,90%
Туристички агенции	34.473	0,40%	38.095	0,46%	37.761	0,49%
Автосалони	6.081	0,07%	7.848	0,09%	7.648	0,10%
Банки	131.253	1,50%	62.650	0,76%	49.326	0,65%
Застапници во осигурување	1.471.514	16,87%	1.284.643	15,52%	1.184.301	15,52%
Останати дистрибутивни канали	194	0,00%	175.102	2,12%	416.430	5,46%
Вкупно	8.721.444	100,00%	8.277.485	100,00%	7.630.504	100,00%

Извор: АСО

3.2.1. Застапување во осигурувањето

Застапување во осигурувањето претставува подготовка и склучување договори за осигурување, во име и за сметка на едно или повеќе друштва за осигурување, за производи на осигурување кои меѓусебно не си конкурираат. Застапувањето на пазарот на осигурување во Р. Македонија се врши преку застапници во осигурувањето – физички лица, друштва за застапување во осигурување и банки кои имаат добиено дозвола за вршење работи на застапување во осигурување. Преку овие канали, во 2016 година се реализирани 28,29% од БПП (2015: 25,56%).

Застапувањето во осигурување преку физички лица, се врши врз основна на лиценца од АСО која ја добиле по претходно положен испит за вршење работи на застапување во осигурувањето. Во вкупната БПП застапувањето во осигурување преку физички лица учествува со 16,87%, при што во 2016 година бројот на застапници кои имале лиценца од АСО изнесува 1.065. Регистарот на сите активни застапници во осигурувањето е достапен на интернет-страницата на АСО⁶.

Во текот на 2016 година на пазарот на осигурување активно дејствуваа четиринаесет друштва за застапување во осигурување (Табела бр. 17), односно бројот на друштва за застапување во осигурување во однос на 2015 се зголеми за едно друштво (Друштво за застапување во осигурување Л.И.Ф.Е Македонија АД Скопје).

Исто така, застапување во осигурување може да врши и банка која добила дозвола за вршење работи на застапување во осигурување од Народна банка на Република Македонија, а врз основа на претходна согласност на АСО. Во 2016 година, три банки вршеа работи на застапување во осигурување, односно банките учествуваа со 1,50% во вкупната БПП.

⁶ <http://www.aso.mk/dokumenti/regulativa/Registar%20Zastapnici.pdf>

Табела бр. 17: Регистар на друштвата за застапување во осигурување и банки

Назив на друштвото	
1	Друштво за застапување во осигурување АКТИВА ОСИГУРУВАЊЕ АД Скопје
2	Друштво за застапување во осигурување ТРЕНД-МР АД Скопје
3	Акционерско друштво за застапување во осигурување ВДС МАГМА
4	Акционерско друштво за застапување во осигурување ЛАЈОН ИНС АД Скопје
5	Друштво за застапување во осигурување РЕА ИНШУРЕНС ГРУП АД Скопје
6	Акционерско друштво за застапување во осигурување САФЕ ЛИФЕ Македонија АД Скопје
7	Друштво за застапување во осигурување ФОРТИС АД Скопје
8	Акционерско друштво за застапување во осигурување Мако АС АД Струмица
9	Друштво за застапување во осигурување ЛАЈФ ВИЗИОН АД Скопје
10	Друштво за застапување во осигурување ГЛС ОСИГУРУВАЊЕ АД Скопје
11	Друштво за застапување во осигурување ВАШ ПРИЈАТЕЛ АД Прилеп
12	Друштвото за застапување во осигурување ИБО ИНШУРЕНС АД Куманово
13	Акционерско друштво за застапување во осигурување ФЕМИЛИ ПАРТНЕР АД Скопје
14	Акционерско друштво за застапување во осигурување Л.И.Ф.Е МАКЕДОНИЈА АД Скопје
15	ШПАРКАСЕ БАНКА АД Скопје
16	НЛБ Тутунска банка АД Скопје
17	Охридска банка АД Скопје

Извор: АСО

Друштвата за застапување во осигурувањето, со состојба на 31.12.2016 г., располагаа со вкупно средства во износ од 116,34 милиони денари, додека капиталот изнесуваше 53,81 милиони денари. Друштвата за застапување во осигурувањето ја завршиле деловната 2016 година со добивка по оданочување во износ од 17,20 милиони денари.

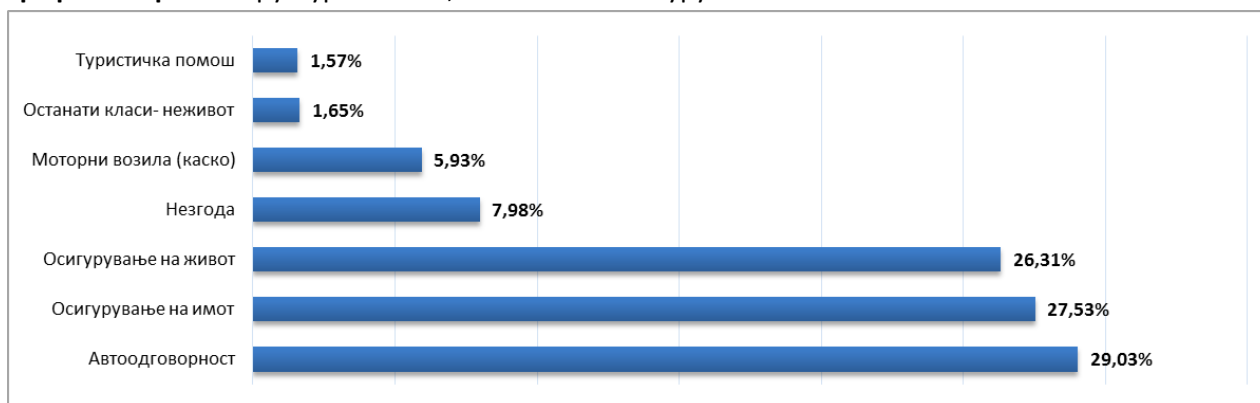
Во вкупната БПП друштвата за застапување во осигурување во 2016 година учествуваат со 9,61% (2015: 9,28%). Иако застапеноста на друштвата за застапување во продажбата на полисите беше релативно помала во однос на осигурително брокерските друштва и застапниците, се забележува тренд на зголемување на нивното пазарно учество.

Во текот на 2016 година преку друштвата за застапување во осигурување се склучени 86.133 договори за осигурување (полиси) (2015: 7.390) што претставува пораст од 17,36% во однос на претходната година. За својата услуга друштвата за застапување во осигурувањето од друштвата за осигурување наплатиле провизија во износ од 185,25 милиони денари, утврдена врз основа на полисираната премија во износ од 837,74 милиони денари.

Преку банките, во 2016 година се склучени 37.355 договори за осигурување (2015: 5.378) што претставува значителен пораст во однос на претходната година. За својата услуга банките од друштвата за осигурување наплатиле провизија во износ од 25,98 милиони денари, утврдена врз основа на полисираната премија во износ од 122,15 милиони денари.

Распределбата на вкупната БПП, по класи на осигурување, а реализирана од страна на друштвата за застапување и банките е претставена во графиконот бр. 12.

Графикон бр. 12: Структура на БПП, по класи на осигурување



Извор: АСО

3.2.2. Осигурително брокерски работи

Осигурителните брокерски работи подразбираат посредување во договарање осигурително и реосигурително покритие, како и при реализирање отштетни побарувања по остварен осигурен штетен настан кај друштвата за осигурување и реосигурување, во име и за сметка на клиентите. Преку овој канал на дистрибуција, друштвата за осигурително брокерски работи во 2016 година реализирале 25,55% од БПП (2015: 24,53%).

На крајот на 2016 година на пазарот на осигурување дејствуваа 33 осигурително брокерски друштва (Табела бр. 18). Во текот на 2016 година издадена дозвола за работа на три нови друштва (Осигурително брокерско друштво ЦОКЕР ИНС БРОКЕР АД Гевгелија, Осигурително брокерско друштво ЕОС БРОКЕР АД Скопје и Осигурително брокерско друштво ПЕТРОЛ - ОИЛ БРКОЕР АД Скопје).

Табела бр. 18: Регистар на осигурително брокерски друштва

Назив на друштвото	
1	Акционерско осигурително брокерско друштво ЕУРОЕКСПЕРТС Скопје
2	Осигурително брокерско друштво ЕУРОМАК БРОКЕР АД Скопје
3	Осигурително брокерско акционерско друштво ВИАСС Скопје
4	Осигурително брокерско друштво ИН БРОКЕР АД Скопје
5	Акционерско осигурително брокерско друштво ВФП АД Скопје
6	Осигурително брокерско друштво МОБИЛИТИ БРОКЕР АД Скопје
7	Осигурително брокерско друштво СЕДА БРОКЕР АД Скопје
8	Осигурително брокерско друштво НАШЕ ОСИГУРУВАЊЕ АД Кочани
9	Осигурително брокерско друштво ЈДБ БРОКЕР АД Скопје
10	Осигурително брокерско друштво ДЕЛТА ИНС БРОКЕР АД Скопје
11	Акционерско осигурително брокерско друштво А-ТИМ Скопје
12	Осигурително брокерско друштво ЛЕГРА АД Скопје
13	Осигурително брокерско друштво К МК БРОКЕР АД Скопје
14	Осигурително брокерско друштво ПОЛИСА ПЛУС АД Скопје
15	Осигурително брокерско друштво АМГ ПРЕМИУМ АД Скопје
16	Осигурително брокерско друштво СУПЕР БРОКЕР АД Скопје
17	Осигурително брокерско друштво КОРАБ ИНС АД Скопје
18	Осигурително брокерско друштво НОВ ОСИГУРИТЕЛЕН БРОКЕР АД Скопје

19	Осигурително брокерско друштво ЦЕРТУС АД Скопје
20	Осигурително брокерско друштво СТМ Брокер Плус АД Скопје
21	Осигурително брокерско друштво АМ Брокер АД Скопје
22	Осигурително брокерско друштво МЕГА БРОКЕР АД Скопје
23	Осигурително брокерско друштво ЦВО Брокер АД Охрид
24	Осигурително брокерско друштво АСУЦ Брокер АД Скопје
25	Осигурително брокерско друштво САФЕ ИНВЕСТ АД Скопје
26	Осигурително брокерско друштво ВИА БРОКЕР АД Глумово Скопје
27	Акционерско осигурително брокерско друштво ВЕБЕР ГМА АД Битола
28	Осигурително брокерско друштво МАК ТРЕНД БРОКЕР АД Скопје
29	Осигурително брокерско друштво СН ОСИГУРИТЕЛЕН БРОКЕР АД Битола
30	Акционерското друштво за вршење на осигурително брокерски работи ПОРШЕ БРОКЕР АД Скопје
31	Осигурително брокерско друштво ЦОКЕР ИНС БРОКЕР АД Гевгелија
32	Осигурително брокерско друштво ЕОС БРОКЕР АД Скопје
33	Осигурително брокерско друштво ПЕТРОЛ - ОИЛ БРКОЕР АД Скопје

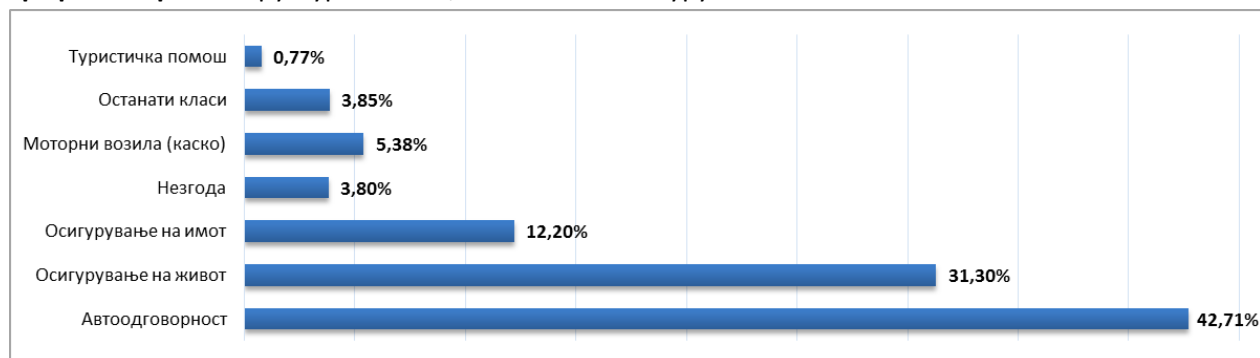
Извор: АСО

Со состојба на 31.12.2016 г., осигурително брокерските друштва располагаа со вкупни средства во износ од 841,73 милиони денари, додека капиталот изнесуваше 556,66 милиони денари. Деловната 2016 година осигурително брокерските друштва ја завршиле со добивка по оданочување во износ од 131,33 милиони денари.

Во овој период осигурително брокерските друштва реализирале продажба на 260.213 полиси (2015: 238.697) што претставува пораст од 9,01% во однос на претходната година. За својата услуга осигурително брокерските друштва од друштвата за осигурување наплатиле провизија во износ од 532,57 милиони денари, утврдена врз основа на полисирана премија од 2,21 милијарди денари.

Распределбата на вкупната БПП, по класи на осигурување, а реализирана од страна на осигурително брокерските друштва, е претставена во графиконот бр. 13.

Графикон бр. 13: Структура на БПП, по класи на осигурување



Извор: АСО

3.3. НАЦИОНАЛНО БИРО ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

Согласно Законот за задолжително осигурување во сообраќајот, Националното биро за осигурување (во понатамошниот текст: „НБО“) ги врши работите предвидени со меѓународните спогодби за осигурување на сопствениците и корисниците на моторни возила, од одговорност во сообраќајот (зелена карта) и ги претставува друштвата за осигурување од Република Македонија во меѓународните организации и институции за осигурување. НБО, исто така, издава и печати меѓународни зелени карти за потребите на членките, води статистичка евиденција и врши статистичка обработка на статистичките податоците од друштвата за осигурување, воспоставува и одржува централен систем за евиденција на полиси и штети од употреба на моторни возила.

НБО е членка на Советот на бироа во Брисел од 1994 година, кој има за цел да го олесни меѓународниот патен сообраќај на моторни и приклучни возила, преку осигурување од одговорност за штети предизвикани на трети лица, според условите кои се пропишани во посетената земја и гарантира дека на оштетените лица во случај на сообраќајна несреќа ќе им се надомести штетата настаната со употреба на моторното возило, со примена на националното законодавство на таа земја. Воедно, како членка на Советот, НБО учествува во работата на Југоисточната европска група во која членуваат земјите од регионот.

Во НБО членуваат единаесет осигурителни друштва, односно сите друштва за неживотно осигурување во Р. Македонија.

Во извештајот за работењето кој НБО го достави до АСО, во согласност со членот 54 став (3) од Законот за задолжително осигурување во сообраќајот, прикажано е финансиското работење на НБО и финансиското работење на Гарантниот фонд за 2016 година.

Со состојба на 31.12.2016 година вкупните средства на НБО изнесуваа 231 милиони денари, од кои 87 милиони се тековни средства, а останатите 144 милиони се однесуваат на нетековни средства. Споредбено со 2015 година, вкупните средства бележат зголемување од 1,12%. Во вкупните средства на НБО, најголемо учество од 76,01 % земаат депозитите во банки, па потоа следуваат побарувањата од друштвата за осигурување со 10,81%, вложувања расположливи за продажба со 5,47% и останатите средства учествуваат со 7,72%. Во вкупните обврски и капитал на НБО во 2016 година, капиталот учествува со 82,16%, а тековните обврски со 17,84%. Истовремено, НБО остварило добивка во износ од 1.715 илјади денари (2015 година: добивка од 2.015 илјади денари).

3.3.1. Гарантен фонд на НБО

НБО, во согласност со членот 58 од Законот за задолжително осигурување во сообраќајот, формира Гарантен фонд кој служи за исплата на:

1. штети настанати на територијата на Република Македонија од непознати и неосигурени моторни возила и приколки, неосигурени чамци и бродови на моторен погон, како и неосигурени воздухоплови;
2. штети настанати на територијата на Република Македонија од превозни средства регистрирани за превоз на патници во јавен сообраќај, за кои сопствениците не склучиле договор за осигурување на патници од последици на несреќен случај - незгода;

3. штети од задолжителни осигурувања кои оштетените лица не можат да ги наплатат поради престанок на друштвото за осигурување со кое е склучен договорот за осигурување, при што се исплаќа само оној дел од штетата кој не бил надоместен од стечајната маса на друштвото за осигурување; и
4. штети од осигурени моторни возила кои потекнуваат од територијата на Република Македонија, за кои согласно со Критскиот договор и други меѓународни договори ги гарантира Националното биро за осигурување.

Работата на Гарантниот фонд се темели на Законот за задолжителни осигурувања во сообраќајот, како и на Правилникот за формирање и користење на Гарантниот фонд и Упатството за водење на евиденција и начин на исплата на средствата од Гарантниот фонд, донесени од НБО.

Друштвата за осигурување кои вршат работи на задолжително осигурување од автоодговорност се должни да уплатат средства во Гарантниот фонд во износ сразмерен на премијата остварена по одделни класи на задолжително осигурување од автоодговорност во претходното тримесечје, за тековното тримесечје од тековната година.

Во согласност со одлука на Управниот одбор на НБО, секоја календарска година се врши нова распределба на средствата од Гарантниот фонд во висина од 3.000.000 евра, според процентот на учество на друштвото за осигурување во вкупно полисираната премија за сите задолжителни осигурувања. За 2016 година, учеството во Гарантниот фонд по друштва за осигурување е прикажано во Табела бр. 19.

Табела бр. 19: Учество во Гарантниот фонд по друштва за осигурување за периодот 1.1.-31.12.2016 година (денари)

Назив на друштвото за осигурување	Вкупна БПП за сите задолжителни осигурувања	% на учество во БПП за сите задолжителни осигурувања	Учество во Гарантен фонд
Триглав	537.006.299	14,022%	25.869.816
Уника	440.722.054	11,508%	21.231.405
Осигурителна полиса	406.215.040	10,607%	19.569.059
Винер	396.272.656	10,347%	19.090.094
Сава	379.094.529	9,8982%	18.262.552
Еуролинк	376.197.688	9,823%	18.122.999
Евроинс	352.503.269	9,204%	16.981.541
Албсиг	279.143.645	7,289%	13.447.505
Македонија	243.813.637	6,366%	11.745.512
Кроација неживот	240.657.216	6,284%	11.593.454
Еуросиг	178.229.719	4,654%	8.586.063
Вкупно	3.829.855.752	100,00%	184.500.000

Извор: Извештај за работењето на НБО за 2016

3.3.2. Рефундирање на штети од Гарантниот фонд

Во согласност со членот 60 став (4) од Законот за задолжителни осигурувања во сообраќајот, друштвото за осигурување кое извршило обработка и исплата на барањето за надомест на штета, има право на поврат на исплатените средства од средствата на Гарантниот фонд, и тоа во случај на:

1. штети настанати на територија на Република Македонија од непознати и неосигурани моторни возила и приколки, неосигурани чамци и бродови на моторен погон, како и неосигурани воздухоплови;
2. штети настанати на територија на Република Македонија од превозни средства регистрирани за превоз на патници во јавен сообраќај, за кои сопствениците не склучиле договор за осигурување на патници од последици на несреќен случај – незгода;
3. штети од задолжителни осигурувања кои оштетените лица не можат да ги наплатат поради престанок на друштвото за осигурување со кое е склучен договорот за осигурување, при што се исплаќа само оној дел од штетата кој не бил надоместен од стечајната маса на друштвото за осигурување и
4. штети од осигурени моторни возила кои потекнуваат од територијата на Република Македонија, за кои согласно со Критскиот договор и други меѓународни договори гарантира Националното Биро за осигурување.

Од средствата на Гарантниот фонд не се надоместуваат штети настанати од употреба на неосигурани странски моторни возила што се движат на територијата на Република Македонија, а за кои важат посебни меѓународни договори чиј потписник е Република Македонија.

Во 2016 година во НБО од страна на друштвата за осигурување се пријавени 768 штети за рефундирање, од кои 765 штети во износ од 113.759 милиони денари се прифатени и рефундирани.

Бројот на пријавени штети за рефундација во Гарантен фонд во 2016 година (768) е зголемен за 43 штети во споредба во 2015 година (725), односно бележи зголемување од 6%.

Просечно исплатена штета во 2016 година изнесува 148.705 денари и истата бележи намалување од 6,35% во однос на просечно исплатената штета во 2015 година (2015: 158.801 денари).

Бројот на пријавени и прифатени штети за рефундација од Гарантниот фонд во текот на 2016 година, како и износот на прифатените штети се прикажани во Табела бр.20.

Табела бр. 20: Пријавени и прифатени штети за рефундирање од Гарантниот фонд за периодот 1.1.2016- 31.12.2016 година

Назив на друштвото за осигурување	Број на пријавени штети за рефундација	Број на прифатени штети во Гарантен фонд	Прифатени штети во Гарантен фонд (износ во денари)
Македонија	78	77	19.444.055
Триглав	81	81	14.997.204
Евроинс	84	84	11.609.146
Сава	69	69	7.216.113
Винер	62	62	6.021.677
Еуролинк	47	47	9.607.200
Еуросиг	36	35	3.356.691
Уника	69	69	12.593.773
Осигурителна полиса	103	103	12.647.373
Албсиг	84	83	10.855.043
Кроација неживот	55	55	5.410.287
Вкупно	768	765	113.759.462

Извор: Извештај за работењето на НБО за 2016

АГЕНЦИЈА ЗА СУПЕРВИЗИЈА НА ОСИГУРУВАЊЕ

Претседател на Советот на експерти,

Климе Попоски

Број 02-369/3

Скопје

23.6.2017 година